دیسیپلینی حزبی و گۆڕپێدانی نیشتمانی.. هێز حەسەن

هەبازی چین لە حوکمڕانیدا زیاتر گرنگی بە دیسپلینی دامەزراوەیی، چاودێری ناوخۆیی و خەبات دژ بە گەندەڵی داوە، پێکین ئەمە وەک هەڕەمەتەکی سیاسی و وەک بەشێک لە ستراتیژێکی فراوانتر دەبینێ کە ئامانج لێی بەهێزکردنی حزبی دەسەڵاتدار، باشترکردنی کارایی کارگێڕی، بەردەوامییە لە پلانی گۆڕپێدانی درێژخایەنی وڵاتدا،ووبەرەوپێکی تازەی سەرکی چین"شی جینپینگ"،سەبارەت بە بڕیارنامەی کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی چین لەسەر پرسە سەرکیەکانی پەیوەست بە پێڕەوکردنی خەباتووبڕی توند و تۆزدی حزب، تێگەیشتنێکی گرنگ لەسەر ئەوەی چۆن سەرکردایەتی چین پەیوەندی نێوان بنیاتنانی حزب، دیسپلینی دامەزراوەیی و گۆڕپێدانی نیشتمانی لێکدەداتەوە،ئەم بەڵگەنامەیە، کە لە پەیوەندی بە کۆبوونەوەی گشتی پێنجەمی کۆمیتەی ناوەندی بیستەمی پارتی کۆمۆنیستی چینەوە پێشکێش کراوە، گەڕانەوەیێکی وردە سەبارەت بەو هەڵچاوکردنە سیاسی و دامەزراوەییانەی لە پشت ئەم هەبازەوەن و بەچوونێکی بنەڕەتیە لە فەلسەفەی حوکمڕانی چیندا: کارایی سیستەمێکی سیاسی تەنها بەستراو نییە بە ئامانجەکانی گۆڕپێدانەوە، بەڵکو بەستراوە بە هێز، دیسپلین و بەرپرسیارێتی ئەو دامەزراوانەی کە بەرپرسن لە جێبەجێکردنیان.

خەباتووبڕی حزب وەک ستراتیژی درێژخایەن

یەکێک لە پێامە سەرکیەکانی هوونکردنەوەکەی "شی جینپینگ"، ئەوەیە کە بەهێزکردنی پارتی کۆمۆنیستی چین لە ناوەوەدا وەک شتێکی بنەڕەتی سەیر دەکرێت بە پاراستنی توانای حوکمڕانی و پێشخستنی پرسەی مەدەرنکردنی چین، بەڵگەنامەکە خەباتووبڕی حزب وەک ئەرکێکی ستراتیژی درێژخایەن دەناسێنێت نەک وەک هەنگاوێکی سیاسی کاتی، کە حزبی دەسەڵاتدار دەبێت بەردەوام چاو بە ئیشوکار و هەڵفتاری خۆیدا بخشێنێتەوە، کەموکوتیەی دامەزراوەییەکان چارەسەر بکات، سەرپێچیەکان هاست بکاتەوە و توانای هێکخراوەیی خۆی باشتر بکات،ئەم هەبازە چاکسازی ناوخۆیی دەخاتە سەنتەری بەرنامە فراوانی سیاسی و گۆڕپێدانییەکانی وڵاتەوە،"شی جینپینگ" ئاماژە بە پرسی مژووویی ئەوەش دەکات کە چۆن حزبی دەسەڵاتدار دەتوانێت خۆی لە سووی هەستان و داکەوتن بەدوور بگرێت، لە هوونکردنەوەکەیدا،

چەمکی خەباتی نوێنەرایەتی وەک هەمکی گرنگ بۆ ئەم ئاستەنگە دەکات، ئامانجەکە پاراستنی پاکێتی ڕێکخراوەیی حزبە لە هەمان کاتدا چارەسەرکردنی ئەو کێشانەی کە دەبنە هۆی لاوازکردنی کاریگەرییەکەی بۆ تێپەڕبوونی کات،لەم دیدگایەوە، نوێبوونەوەی دامەزراوەیی تەنها بابەتێکی کارگێڕی ناوخۆیی نییە، بەڵکو وەک مەرجێکی پێویست بۆ پاراستنی جێگیری سیاسی و پشتگیریکردنی گۆڕپەدانی نیشتمانی درێژخایەن.

خەبات دژ بە گەندەڵی

کێشەکەیەکی تری سەرەکی بەڵگەنامەکە بریتییە لە بەردەوامبوونی خەبات دژ بە گەندەڵی،سەرکردایەتی چین گەندەڵی بە هێشتەیەکی جدی دەزانێت بۆ سەر متمانەی دامەزراوەیی، دیسپلینی ڕێکخراوەیی و پێوەکردنی کاریگەری دەستەبات، بەڵێ بەڵگەنامەکە جەخت لەسەر پاراستنی هێزوستەکی توند دژ بە گەندەڵی دەکاتەوە لەگەڵ بەهێزکردنی چاودێری بەسەر بەکارهێنانی دەستەبات،ئەو ڕێبازەی کە لە بەیارنامەکەدا هاتووە لە سنووری لێکۆڵینەوە لە کەسە تاکەکەسییەکان تێپەڕ دەبێت،هێرۆهێنا جەخت لەسەر باشترکردنی میکانیزمە دامەزراوەییەکان، بەهێزکردنی ڕەسەنایەتی یاسا شاردراوەکان و چارەسەرکردنی ئەو بارودۆخانەی دەکاتەوە کە ڕێگە بە سەرهەڵدانی سەرپێچی دەدەن، بەڵگەنامەکە چەند لەپێشینەیەک دەستنیشان دەکات: پاراستنی چاودێری توند، بەهێزکردنی بناغە دامەزراوەییەکان ، باشترکردنی میکانیزمە خەڵاتزییەکان، دڵنیابوون لەوەی کە ڕەسەنایەتی دیسپلین بۆ شێوەیەکی کاریگەر جێبەجێ دەکرێن،ئەمە ڕێنگەدانەوەی بنەمایەکی گرنگی حوکمڕانییە: بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی تەنها پێویستی بە سزاندان نییە دوای ڕووداوی پێشێلکارییەکان، بەڵکو پێویستی بە دامەزراوەیەک هەیە کە بتوانێت ڕێگری لە سەرپێچی بکات پێش ئەوەی قووڵ بێتەوە، بە ئەو وێنە و ناوچانەی کە بەدوای باشترکردنی بەڕێوەبردنی گشتیدان، پەیوەندیدارە سیاسەتە بەردەوامکانی دژ بە گەندەڵی پێویستیان بە ڕێکار و ڕوشوێنی شەفاف، چاودێری کاریگەر، بەرپرسیارێتی دامەزراوەیی و جێبەجێکردنی هاوسەنگ هەیە، بەپێی ڕوونکردنەوەکەی شی، بەهێزکردنی حوکمڕانی حزب پێویستی بە پێوەری بەرزتر هەیە لە هەڵبژاردن، ڕاهێنان، بەڕێوەبردن و چاودێریکردنی بەرپرسانداهێرۆها بانگەواز بۆ باشترکردنی تواناکانی پیشەیی ئەوان و دڵنیابوون لەوەی کە دەتوانن بەرپرسیارێتییەکانیان بە شێوەیەکی کاریگەر جێبەجێ بکەن دەکات،ئەم ڕێبازە دیسپلینی سیاسی بە کارایی کارگێڕی دەبەستێتەوە،لە هەر سیستەمێکی حوکمڕانیدا، کوالێتی

سەرکردایەتی کاریگەریيەکی ڕاستەوخۆی لەسەر جڵەوجڕکردنی سیاسەتە گشتییەکان هەیە بەرپرسیارێتی لاواز،چاودێری بەتوانا، ڕەفتاری کارگێڕیيە ناسەقامگیرەکان دەتوانن تەنانەت ستراتیژە گۆشەپەدانییە باش داڕژراوەکان تێکبشکێنن،کەواتە جەختکردنەوەی چین لەسەر دیسپلینی فەرمی ڕەنگدانەوەی هەوڵێکە بۆ بەستنەوەی بەرپرسیارێتی ڕێکخراوەیی بە ئامانجە فراوانکانی گۆشەپەدانی نیشتمانییەوە، بەگوێرەی هەروەها جەخت لەسەر گرنگی ناوەندگیری دیموکراسی،ڕێکارەکانی بەیاردانی ناوخۆیی، بەرپرسیارێتی ڕوونتر لەناو تیمەکانی سەرکردایەتیدا دەکاتەوە،ئەم توخمە وەک میکانیزمێک بۆ باشترکردنی هەماهەنگی ڕێکخراوەیی و دڵنیابوون لەوەی کە بەیارەکان بۆ شوێنکی یەکگرتوو جڵەوجڕ دەکرێن پشکش دەکرێن.

یاساکانی دامەزراوە و حوکمەانی درێژخایەن

یەکێک لە گرنگترین لایەنەکانی بەیارنامەکە جەختکردنەوەیە لەسەر دامەزراوەیی کردنەوەی حوکمەانی حزب لە ڕێگەی ڕێساکان و میکانیزمە دامەزراوەییەکانەوە،لە جیای ئەوەی تەنها پشت بە ڕێنمایی سیاسی یان هەڵمەتی کاتی ببەستریت، بەیارنامەکە داوای بەهێزکردنی چوارچێوەی ڕێکخستن، باشترکردنی جڵەوجڕکردن، دڵنیابوون لەوەی کە یاساکانی دامەزراوە ڕێزیان لێدەگیرێت لە ئاستە جیاوازە ڕێکخراوەییەکاندا دەکات،ئەمە ڕەنگدانەوەی تێگەیشتنێکی فراوانترە لە گۆشەپەدانی دامەزراوەیی: حوکمەانی بەردەوام پەیوەستی بە بەرپرسیارێتی ڕوون، ڕێکاری دامەزراو، چاودێری کاریگەر،میکانیزم هەیە کە بە تێپەڕبوونی کات بەردەوام بن لە کارکردن،بەگوێرەکە هەروەها پەیوەستی کردەی هەماهەنگ لەسەرانسەری ڕێکخراوە حزبییە ناوەندی و خەجییەکاندا پشنیار دەکات کە دیسپلینی دامەزراوەیی نەک تەنها وەک بەرپرسیارێتی سەرکردایەتی باڵا دەبینرێت، بەکو وەک ئەرکێکی ڕێکخراوەیی کە بە درێژایی سیستەمەکە درێژدەبێتەوە، بە چین کە مەدەرنکردنی نیشتمانی گەورەی ئابووری، تەکنەلەجی و کەمەایەتی لەخە دەگرێت.

حوکمەانی و بەرنامەی مەدەرنکردنی چین

بەگوێرەی ئەو خەباتەوە بۆ ڕاستەوخۆ بە ئامانجە درێژخایەنەکانی مەدەرنکردنی چینەوە دەبەستێتەوە،چەندین ئاستەنگ دەستنیشان دەکات کە ڕووبەڕووی وڵات دەبنەوە، لەوانە نادڵنیایی نەودەوڵەتی، گەندەڵی تەکنەلەجی، گەندەڵکارییەکان لە هاوسەنگی دەسەڵاتی جیهانیدا، ناهاوسەنگییەکانی گۆشەپەدانی ناوخۆیی، پەیوەستی باشترکردنی حوکمەانی کەمەایەتی،سەرکردایەتی چین دەڵێت"

کە توانای حزب بە چاودێریکردن، چاکسازی و بەهێزکردنی خۆی نزیکەوە بەستراوە بە توانای وڵات بە پاراستنی گۆشەپەدانی سەقامگیر و بەردەوام، ئەم پەیوەندییە گرنگە بە تێگەیشتن لە مەدلێلی سیاسی و گۆشەپەدانی چین، بەرنامەی مەدێرنکردنی وڵات تەنها وەک بەرنامەیەکی ئابووری پشکنین ناکرێت، بەڵکو بەستراوە بە توانای دامەزراوەیی، هەماهەنگی نێوخۆیی، سەرکردایەتی سیاسی، و توانای وڵامدانەوە بە ئاستەنگەکان.

هەرێمی کوردستان دەتوانێت چی لە ئەزموونی چین فێر ببێت؟

بە هەرێمی کوردستانی عێراق، ئەزموونی چین لە چەندین بواردا شایەنی لێکدانەوەن، بە تایبەت لە بواری پشخستنی دامەزراوەیی و بەڕێوەبردنی گشتیدا، بەراوردکارییەکە دەبێت سیستەمە سیاسییە جیاوازەکان، نێوخستنە دەستوورییەکان، بارودۆخە مێژووییەکان، و پێکهاتە کارگێڕییەکانی چین و هەرێمی کوردستان نێچاو بکات، لەگەڵ ئەوەشدا هەندێک ئاستەنگی حوکمەانی پەیوەندیدارن بە هەردوو ژینگەکەوە.

یەکەم: بەهێزکردنی دامەزراوە گشتییەکان پێویستی بە بەرپرسیارێتی ڕوون و چاودێری کاریگەر هەیە، دامەزراوەکان کاریگەرتر دەبن کاتێک بەرپرسان بەرپرسیار دەبن بەرامبەر بەیارەکانیان و کاتێک نێکارە کارگێڕییەکان بە بەردەوامی جێبەجێ دەکرێن

دووەم: بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی دەبێت شتێکی زیاتر لە لێکدانەوە لە کەسە تاکەکەسییەکان لێخە بگرێت، میکانیزمە خۆپارێزییەکان، شەفافیەتی دامەزراوەیی، چاودێری سەربەخۆ، جێبەجێکردنی هاوسەنگی نێساکان بە هەمان شێوە گرنگن

سێیەم: گۆشەپەدانی درێژخایەن پێویستی بە بەردەوامییە لە پلانی ستراتیژیدا، هەمەجۆرکردنی ئابووری، گۆشەپەدانی ژێرخان، پەروەردە، پشکۆتنی تەکنەلۆجی ناتوانن تەنها پشت بە بەرچاوونییە سیاسییە کاتییەکان ببەستن

چوارەم: باشترکردنی کارایی کارگێڕی پێویستی بە وەبەرهێنان لە لێهاتووبی پیشەیی، هەماهەنگی دامەزراوەیی، پەرەپەدانی سەرکردایەتییەکی لێهاتوو و بەڕێوەبردنی گشتی هەیە

ئەم پشنیارە نییە بە دووبارە بەرهەمهێنانەوەی سیستەمی سیاسی چین لە هەرێمی کوردستاندا، بەڵکو ئەو بوارانە کە ئەزموونی دامەزراوەیی چین دەتوانێت بشداری لە گفتوگۆ فراوانەکاندا بکات سەبارەت بە حوکمەانی، بەرپرسیارێتی و گۆشەپەدان.

ڕوانگەیەکی فراوانتر لەسەر ڕێبازی حوکمەانی چین

ڕوونکردنەوەکەی "شی جینپینگ"، سەبارەت بە بڕیارنامەکە تەوانینکی گرنگە لەسەر لێپێشینکانی سەرکردایەتی سیاسی ئێستای چین، پێیامە سەرکیکەی ئەوەیە کە دیسپلینی حزبی، چاودێری ناوخۆیی، خەبات دژ بە گەندەڵی، ڕەساکانی دامەزراوە، چاکسازی ڕێکخراوەیی تەوخمی بڕیکەوبەستراوی ستراتیژیکی حوکمانی درێژخایەنن،گرنگی ئەم هێبازە لەوەدایە کە دانی بەوەدا نا کە گۆڕپێدانی نیشتمانی زیاتر لە سامان و سەرچاوەی ئابووری و پێژەی مەزن دەوڵەت، هەروەها پەویستی بەو دامەزراوانە هەیە کە بتوانن سیاسەتکان جێبەجێ بکەن، بەرپرسیارێتییکان بەڕێوەببەرن، کەموکوتییکان چارەسەر بکەن، و کاریگەری ڕێکخراوەیی بپارێزن، بە هەرەمی کوردستان، دەرفەتکە بە لێکەینەوە لەوەی چۆن دیسپلینی دامەزراوەیی، بەرپرسیارێتی کارگێی، پلانی درێژخایەن دەتوانن بەشداری بکەن لە بەهێزترکردنی حوکمانی و گۆڕپێدانی بەردەوام، ، بەنرختترین وانە ئەوەیە کە هێزی هەر ستراتیژیکی گۆڕپێدان تەنها بەستراو نییە بەو دیدگایەی لە پشتیەوەیەتی، بەڵکو بەستراوە بە توانا دامەزراوەییکە بە گەیەنی ئەو دیدگایە بە ئەنجامی پراکتیک.

سەرچاوە:

Explanation of the Resolution of the Central Committee of the Communist Party of China on Certain Major Issues concerning Persevering with Full and Rigorous Party Self-Governance

https://english.www.gov.cn/news/202611/01/content_WS6ae714d1c6d00ca5f9a0e03b.html